186968

โครงการวิจัยเรื่อง "การศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่รอยต่อเทศบาลนครอุบลราชธานีกับเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี: กรณีศึกษา ชุมชนดอนงิ้ว และชุมชนกุดเป่ง (หมู่ 16)" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน และนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมสอดคล้องกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

พื้นที่ที่ทำการศึกษา ได้แก่ ชุมชนดอนงิ้ว และชุมชนกุดเป่ง (หมู่ 16) ซึ่งเป็นชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำรอยต่อเทศบาลเมืองวารินชำราบและเทศบาลนครอุบลราชธานี โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีนักวิชาการและชาวบ้านในชุมชนร่วมเป็นภาคีในการทำวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ การทำปฏิทินชุมชน การทำแผนที่ชุมชน การวิเคราะห์สถานการณ์ การทำแผนที่ทางความคิด การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การอภิปรายกลุ่มย่อย พร้อมทั้งการสังเกต ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนทั้งสองมีศักยภาพหรือจุดเด่นที่จะเป็นแรงผลักดันให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จได้แก่ การมีทรัพยากรระบบนิเวศกุดและป่าบุ่งป่าทามอันอุดมสมบูรณ์ การมีโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่พร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งใหม่ มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง การมีเครือข่ายทางสังคมอันเข้มแข็ง การได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งการมีแนวโน้มทางตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สดใส

อย่างไรก็ตาม ชุมชนทั้งสองมีปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่อันจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะขัดขวางความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ได้แก่ ปัญหาผักตบชวา ปัญหาระบบนิเวศเริ่มเสื่อมโทรม ปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร และปัญหาการใช้สารเคมีเพื่อทำเกษตรกรรมในอัตราที่สูง

กิจกรรมได้สองประเภท คือ กิจกรรมทางธรรมชาติ เช่น การล่องเรือ ล่องแพ ขี่จักรยาน ชมสวนดอกไม้ ตกปลา การเดินชมชุมชน ดูนก ผีเสื้อหรือหิ่งห้อย เป็นต้น และกิจกรรมทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น การทำอาหารพื้นบ้าน การร่วมกิจกรรมในการทำสวนดอกไม้ ทำสวนผัก ปลูกพืชสมุนไพร เลี้ยงสัตว์ การทำประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

ส่วนแนวทางจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเต็มที่ ในทุกกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานด้านต่างๆ การร่วมกันปฏิบัติและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังมีข้อเสนอแนะแก่ชุมชนและภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การใช้พลังชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นศูนย์การเรียนรู้แก่ชุมชนอื่น และการเป็นศูนย์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนทางทรัพยากรป่าบุงป่าทามและประเพณีอิสานแก่นักเรียนระดับต่างๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการทำการเกษตรเชิงชีวภาพแก่ชาวบ้าน และควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ควรมีการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พร้อมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และประการสำคัญ คือ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันตามสภาพที่แท้จริงของสาเหตุปัญหา และตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

186968

The research on "The Feasibility Study of Ecotourism Management with Community Involvement: A Case Study of Don Ngew and Kood Peng (Moo 16) Communities in Warin Chamrap Municipality, Ubon Ratchathani Province" is a study examining potentials and possibilities of the study area in order to promote the management of ecotourism with high levels of community involvement. It also investigates appropriate ecotourism activities as well as provides guidelines for ecotourism management with high levels of community engagement.

The study area consists of Don Ngew and Kood Peng communities which are located in the wetland area between Warin Chamrab and Ubon Ratchathani municipality.

This is a qualitative research using participatory action research strategy in which the researcher and villagers are key persons in data collecting and information sharing. The participatory methods and tools used in the research comprises of seasonal calendar, bioregional mapping, SWOT analysis, mind mapping, semi-structure interview, focus group and observation both participatory observation and non-participatory observation.

It is found that the study area itself has strengths and possibilities for a successful ecotourism management. This includes a rich of biodiversity and natural resources of oxbow lake and flood plain ecosystem, an adequate infrastructure, a uniqueness of lifestyle and cultures, strong social networks and bonding, an increase in numbers of ecotourist market, as well as a supporting from public and private sectors.

However, the area has some restricts and obstacles in the success of ecotourism management. This includes an increasing numbers of Water hyacinth, a

destruction of natural resources, inadequate budgetary support from the governance, human resource problems, and a high level of chemical fertilizer as well as pesticide uses.

In regards of appropriate ecotourism activities, there are two categories of ecotourism activities. The first type is natural based activities such as boating rafting, fishing, bird and butterfly watching, flower admiring, community walking and community cycling. The second one is cultural based activities such as taking part in agricultural activities, flower planning, traditional fishing, vegetation gathering, livestock farming, traditional cooking, as well as taking part in cultural and religious ceremonies.

In regards of community participation in ecotourism planning process, the researcher suggests activities that promote villagers to get involved in all ecotourism management and decision making process. This includes participation in vision and objective development, plan development, plan implementation, as well as plan monitoring and evaluation.

The researcher also provides recommendations for a successful ecotourism management for both communities and the local governance. Firstly, besides normal ecotourists, the communities should be promoted as a learning center for a field trip destination of ecotourism management for other communities. They can also be a learning center beyond classes for students in Ubon Ratchathani. Secondly, there should be a promotion of bio-agriculture among villagers. Thirdly, the communities should have high levels in ecotourism management with clear framework for all stakeholders. Fourthly, there should be a promotion of sustainable natural resource use, as well as an encouragement of natural and cultural preservation. Last but not least, the local governance and the communities should have a strong collaboration in problem solving according to the actual causes of problems and indigenous community needs.